



Budapest, 1875.

24. szám.

Junius 17.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt. fél évre 2 frt. negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 k. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Sok rossz ellen sokasított erővel kell küzdeni.

II.

Nagy bizonyságok, az emberiség történelmének legjelentősebb mozzanatai tanúsítják, hogy a legüdvösebb eszmék, a legfensőbb bölcsesség tanai szerény hírnökök által terjesztettek legsikeresebben. — A szellem csöndes hatalma feltűnést mellőző, igénytelen tényezők által vivta ki nagy diadalait.

A proféták, apostolok, s ezeknek hosszú sorban napjainkig átfűződő követői, hű utódai látszatos előnyök híjával csupán a fensőbb ihlet hatalmával terjeszték a belső lelki életet s megigazulást, mely a bomlásnak eredt társadalmakat a jobb erjedés által megmenté s a rothadás elemeitől megtisztítván új élet fejlesztésére képesíté.

Kell-e erre nagyobb példa, mint maga az Üdvözítő, ki igénytelen szolgálakot vón fel, hogy a lelki szolgaság alól fölszabadítson; az alázatosság s nélkülözés hasonlíthatlan példáját tanúsítá, hogy az emberiséget erkölcsi aljasultságából kiemelje s a legfonságesebb lelki örökség birtokával gazdagítsa. Ő, ki magasztos küldetésének teljesítése végett a szükösködés azon állapotát választá, hogy alig volt hova hajtani fejét a nagy fáradaalmak kipihenése végett. — — —

Im a válasz azon kérdésre, hogy kiktől várható leginkább azon bensőbb lelki élet ápolása, mely a végveszéllyel fenyegető erkölcsi romlás elleni küzdést biztosabb diadalra segetheti.

Mondhatunk-e nyomósabb érveket, mint ha azon példákra hivatkozunk, melyek elévülhetlen becsét kénytelen elismerni minden ép elme?

A multak emlékei, hű tanúságai, ha figyelemmel tanulmányoztatnak, elég fölvilágosítást adnak a jelen viszonyok megértésére, sőt meglehetősen tájékoznak a jövő iránt is. — — —

Nagy veszélyek elhárításánál nem igen jöhet kérdésbe, ki nyuljon előbb mentőszerekhez, ki menyiben viselje s mily föltét mellett vállalja fel a teendőket. — Az erkölcsi kötelességek kizárják az alkudozást.

Vannak ugyan az örök igazság szellemei alkotmányában is rendi fokozatok, melyek, miként a test különböző szervei, más és más módon utalvák a közfeladat érdekében munkálni; azonban a szellemei léteget szervei mégis szabadabb önkénytesekként munkálnak össze, s alkalmasabban pótolhatják egymás hiányát.

Ha a lelki kincsek megbízottabb letéteményesei megfogynak látszanak, annál inkább buzdulnia kell a kevésbé adományozottnak, annál serényebben felkarolnia az üdvös teendőt.

S amint már most a viszonyok mutatják, valóban oda jutunk, hogy az iménti divattal ellenkezőleg nem annyira a képzettség, mint a komoly akarat, nem annyira a büszke tudás, mint az igazi buzgalom felé fordul a bizodalom. Habár az igazságnak önmagában való becese hathatós erejű fegyver s nagy diadalra biztató, mégis kétségtelen, hogy a rontók sokasága ellen a javítók nagy száma szükséges, hogy az igaz ügy kellő győzelemre juthasson.

Amint a vészmirigy mindenüvé befurakodni törekszik, úgy kellene mindenütt résen álló ellenhatással kiszorítani.

Mit az államhatalom még oly számos közegei igyekvésökkel nem eszközölhetnek, sok részben sikerülhetne az a jó szellem önkényteseknek, hű őröknek, ezeltudatos híveinek, ha hivatásuknak ez idő szerinti nagy feladatát valóban megszívlelnék.

Népoktatók, tanítók, nevelők s bármi néven nevezendő gyámjai a kiskorúaknak, mily nagy küldetés és mily magas érdem biztat a lelkes küzdelemre!

Hangosabban szól e felhívás jelenben, mint bármikor.

Vajha el ne hangozzék a pusztában.

Magánlaci A. H.

Esti dal

(Götheből)

Edelmann Sebő barátomnak.

A sudár fenyők tetején,
Az ifju cserje hús tövén
Ninesen nesz.
A szárnyas alszik az ágon,
Várj piczikét barátom
És te is pihensz!

Az egész éven s hónapokon,
Minden istenadta napon
Csak panasz.
A lomb elhervad a fákon,
Várj piczikét barátom
S te is elhervadsz!

Csend a földön s csillagokon,
A mennyből édes hangokon
Hárfa szól.
Az angyalt játszani látom,
Várj piczikét barátom
És te is játszol!

Vadász Polykárp.

Landry Margit.

Elbeszélés.

(Chadeuil Gusztávtól.)

(Folytatás.)

VI.

Az órás megjárta. Ama bizonyos éj után, melyben Margitot kétségbeesés örvényébe sodorta, az egész községben csak egy hang volt hallható, az t. i., hogy az órás gazember, ki nem érdemli a becsületes emberek pártfogását. Az emberek kerültek, az utcagyermek szembe gunyolták, s maradása többé nem volt. Egy reggel üresen találták boltját s az időtől fogva senki sem látta őt többé Saint-Pardoux környékén. Mondják, hogy végkép bucsut mondott Franciaországnak.

A bárgyu folytatta látogatásait Landryéknál; az orvos meg nem szünt gyermekét folyton ápolni, lelkületét tanulmányozni és Landryék mindig szivesek voltak iránta. Margit szórakoztatta, sétálni vitte s emléjét foglalkoztatni, folyton ébren tartani s edzeni igyekezett.

Egy sétából haza térve, György így szólt atyjához:

- Én el fogok utazni.
- Elutazni! csodálkozott az atya. És hová?
- Más égalj alá, mely nem az enyim.
- Miféle égaljról beszélsz te?

— Nem tudom, mi a neve! Barátságos volt; feléje tekinték, s annyira vonzott, hogy most már oda kell mennem. A madarak is arra felé utaznak, tehát én is elutazom.

— A madarak társaságban utaznak; ők mindenütt meglelik otthonjukat a nap alatt, és az anyák sohasem hagyják el fiaikat.

— Nekem nincs anyám.

Az orvos egy könyvét törölte le.

— Fájdalom! igaz, kedves barátom, mondá; elvesztettük; de ép azért kellene itt maradnod, ahol ő is nyugszik. Már többször valánk sirjánál és mindketten könyeztünk. Miért hagynál itt bennünket? Tehát nem szeretsz-e engem?

— Szeretni! tehát szeret e ön?

Dumont ur fia lábaihoz borult és összetett kézzel fordult feléje.

— Oh! — esengett; itt térdelék lábaidnál; itt kérek tőled bocsánatot! György, kegyelmezz!

A bárgyu félre tolta.

— Tehát legyen! Utazzál el, édes fiam — szólt Dumont orvos, belátva, hogy hasztalan küzd a rögeszme ellen. Isten büntetése rajtam; de hadd készítsek el előbb mindent, ami szükséges az utra. Majd a brieskával fogsz menni s az inast is magaddal viszed.

Másnap hajnalban elutazott György a nélkül, hogy aludt volna. Alighogy az országuton bekanyarodott, atyja felszaladt a ház fedelére, hogy utána nézhessen. Még volt reménysége. Midőn azonban már csak a porfelhőt látta, mely az utolsó fát is elboritá, a falhoz támaszkodott, lehaladt a lépcsőzeten s így szólt!

— Mi adhatta elő magát, hogy ennek így kellett történnie? Ha ellenállok, még megbolondult volna. Tehát hagytam menni.

György pedig haladt, haladt, anélkül, hogy csak egyszer is hátra tekintett volna, mintha valamely átkos helytől menekült volna meg.

— Hová György ur? — kérde tőle egy parasztgazda, ki az országút mellett szántogatott.

— A merre látok! — viszonzá.

A parasztgazda ismerve a viszonyokat s attól tartva, hogy György talán meg akar szökni, a brieska mellett termett, hogy azt megállítsa, de a kocsis azonnal észre térté. Végre midőn a hegytetőre értek, György kiszállt a szekérből s megparancsolta a kocsisnak, hogy térjenek vissza, így szólva:

— Eredj s mondd nekik, hogy szeretem!

— Kinek, György ur? kérde az.

— Mindnyájoknak!

Otthon nagy volt az aggodalom! Senki sem tudta, hogy hová lett a bárgyu, midőn végre több napi távollét után egy este egyszerre csak atyja szobájába röntött szétzilált hajjal, szennyesen, elrongyolódva és vadul szikrázó szemekkel.

— Itt vagyok! — mondá.

— Fiam! fiam! — kiálta az orvos megölelve Györgyöt. Vártalak, kedves gyermekem, s egy titkos sejtelem sugta, hogy vissza fogsz térni. Isten neve áldott legyen!

György valóban fölismerhetetlen volt, annyira megviselték az utolsó napok szenvedései. Ezuttal azonban viszonzta atyja öleléseit szakgatott áradozásokban.

— Most, kedves barátom, folytatá Dumont ur, most szépen kipihened magadat és megengeded, hogy neked mindenben szolgálatodra legyek.

— Nem vagyok arra méltó, — mondá György szégyenkedve. Én egy önző, háladatlan vagyok.

— Elég! elég! kedves barátom. Így már jól van. Ezt vártam.

A fiu bevallotta hibáit és benyomásairól beszámolt, szakgatott, összefüggés nélküli beszédben, melynek visszaadására hiába törekednénk. Az erdőben vad ember módjára való barangolása, álmatlansága, fagyoskodása, éhezése, szomjuhozása s általában huzamosb ideig tartott nélkülözései lehűtötték heveskedését. Sokkal józanabbnak, okosabbnak érezte magát, s mintegy új életet látszott kezdeni, mely már már szellemi üdületre nyújtott kilátást. Mert ime arra kérte atyját, ruházná őt fel többnemű felelősséggel, ő mindenre képes lesz és méltóvá teszi magát a bizalomhoz, melylyel iránta viseltetni fognak. György kívülről kapott rázkódása következtében elvesztette volt eszét; most ime belülről munkált az akarat kifelé, s úgy látszott, hogy a rendes lelkiállapot szokásos működése visszatér.

Másnap reggel Landry jött oda, amit mindennap megtett a bárgyu elutazása óta. György visszaérkezte ép annyira meglepte, mint a mennyira megörvendezettte.

— Istennek hála! — kiálta. E kárpótlásra önnek is nagy szüksége volt kedves orvosom. Hiszen e világban mindnyájunknak megvan a maga keresztje; még jó, ha a töviseket is nem kell hordanunk.

— Tehát nem érzi magát jobban, reggel óta? — kérde az orvos, meggondolva, hogy más atyáknak is van miért aggódniuk.

— Valamicskével, szokása szerint künn van a kertben s ott köhécsel. De megvallom, hogy köhécselése egy csöppet sem tetszik nekem.

E perczen hirtelen ajtócsapást lehetett hallani a szomszéd szobában. György volt, ki gyorsan távozott.

— Ugy van, kedves orvosom, — folytatá Landry, ismét kedvenc tárgyára térve; se nem eszik, se nem alszik, s nem is nevetközik többé. Napestig ott ül a szilfa alatt, maga elé bámészkodva folyvást.

— Nem említette-e ez idő alatt a György nevét? kérde Dumont, mintha egy eszme villant volna meg agyában.

— Soha, ami szintén bámulatba ejt; mert a gyógykezelés kezdetén mindig csak órála beszélt.

— Akkor úgy hiszem, édes Landry barátom, hogy a kis kedves bizonyosan megbánta a küldetés elvállalását, melylyel az ön szívessége őt felruházta. Lassa kedves barátom, a nők, ha valamely jótékony cselekedetre rászánják magukat, nem igen akarnak tágitni. Ki tudja? Margit talán azt hitte, hogy megmenti szegény gyermekemet! A tanítvány hirtelen közbejött megszökése azonban kihozta a mestert sodrából, s ime, ami annyira bántja. A pusztában való prédikálásra nem is egykönnyen határozza el valaki magát.

— Meglehet, hogy önnek igaza lesz! — mondá az adószedő.

Ekkor György után küldtek, hogy vele a Margittal-leendő találkozás módja felett értekezzenek; de ő már nem volt otthon.

Hallgatózva a szomszéd szobában, György azonnal megértette a helyzet mivoltát, és hirtelen felhevült képzeletében mindent feketébb színben látván, fölkerekedett és feledve mindent, ígéretet, fogadást, egyenesen a kertbe ment, ahol Margit mindig ülni szokott.

— Ah! — sikoltott Margit, midőn megpillantotta. Ön az György ur? Nem hittem volna.

Oly halvány volt, mintha sirból kelt volna ki.

— Én vagyok! — mondá György.

— Látom, György ur. Megvallom, hogy jelenléte nagy meglepetést okoz nekem.

— Meglepetést? Avagy talán meghökkenést? Ugy látom, jobb lett volna távol maradnom. Megyek, kisasszony; nem kívánom, hogy miattam keserősége legyen!

— Nem, György ur; ön balul magyarázza szavaimat. Azt akartam mondani, hogy váratlan visszaérkezése...

S annyira meg volt indulva, hogy ki sem bírta magát fejezni.

— A kisasszony azt mondta, hogy váratlan. Mit jelentsen az?

— Azt, hogy nem hittük volna, miként ily hosszú távollét után egyszerre oly véletlenül ismét köztünk teremjen.

— Fájdalom! — rebegé György; a kisasszony ellenkezőt látszik kifejezni arczával, mint amily jelenléssel szavai bírnak. Nagyon szeretném tudni, mily értelmet tulajdonítsak nekik? S aztán hideg mozdulatlansága mindenről felvilágosít engem.

Ezt mondva, eltaszítá magától a leány kezét.

— Mindnyájan vártuk.

— Ez az egész? — kérde György.

— Szegény atyja már megsíratta; atyám is mindig sirt s....

— És ön? — vágott közbe György.

— Én? — kérde Margit megzavarodva.

— Ah; már látom, hogy önnél nem tettem számot. Oh! miért is élek én, ahelyett, hogy elpusztultam volna ott, ahol valék!

Margit kifejezhetetlen fájdalmat érzett kikelni kebléből és nem tudta, mitévő legyen.

— György! — rebegé.

— Hagyjon nekem békét! — mondá György. Ne szóljon hozzám. Bár csak meghalnék.

— Meghalna! — szólt. És mi?

— Kicsoda?

— Mi hárman, kik önt szeretjük.

— Tehát ön is szeret engem, Margit?

— Azt ön igen jól tudja! — viszonzá a leány.

Aztán, mintegy attól tartva, hogy nagyon is sokat talált mondani, hirtelen fölkelt s eltávozott. György ekkor megdörzsölte szeméit, mintha világosabban kívánt volna látni, megdörzsölte halántékát, s így szólt:

— Most már mindent tudok! Beh szép dolog ily világosan látni tudni! O szeret!

S ezzel egy rózsát szakasztott le s boldogsága tanujaként magával vitte.

VII.

Landry ur az étteremben találkozott leányával.

— Visszatért, kedves leányom! — mondá.

— Oh, igen; már láttam is.

— Kit láttál?

— Dumont Györgyöt!

— Hogyan? Tehát már megtette szokott látogatását? De mi bajod, hogy annyira halvány vagy? Te rosszul érzed magad.

— Nincs semmi bajom; egy kis borzongást érzek.

— Karodat, leányom, s menjünk szobádba. Most mindjárt le fogsz feküdni; s addig míg, az orvos is megérkezik, szépen kipihened magad. — Ezt mondva, Landry ur, karon fogta leányát, ki már-már elalélt.

Nemsokára az orvos is megjött.

— Hallgasson meg! — szólt félrevonva Landry urat; amit sejtettem, bekövetkezett. Ószereti Györgyöt. Mióta? Azt meg nem határozhatom, de az nem is tartozik ide.

— De hát aggodalmat keltő-e állapota? — vágott szavába az adószedő.

— Legkevésbé sem még most.

— De hát később?

— Mi sem ad veszélyre okot.

— Esküdjék meg erre!

— Ilyenkor nem szoktunk esküdni. Az ember meggyőződése az orvosi tudományon s a tapasztalt jelenségek mivoltán alapszik. Esküdni istenkísértés volna! Apolja, dajkálja őt Landry ur s tartsa magát rendeleteimhez.

A szoba tulsó oldaláról száraz köhécselés hallatszott. Miután Landry letörölte volna könyecit s nyájas kifejezést öltött, leányához járult.

— Kedves kis leányom! — szólt; nem lesz semmi bajod.

— Nem is gondolok arra. Csak egy kiesinyt aludni szeretnék.

— Aludjál, aludjál; ide helyezkedem ágyad mellé, s itt fogok dolgozni. Ne félj, nem fogok neszelni.

Margit szemei becsukódtak. Landry urnak egyszerre úgy tetszett, mintha zörgés támadt volna a szomszéd szobában.

— Még felébresztik! — mormogá. — Aztán szép esendesen kinyitotta az ajtót. Györgyöt találta ott, ki egy szalmazsákon feküdt.

— Hát betegápoló akarsz lenni? kérdé halkán.

György az ágy mellé ült s magába mélyedt. Margit mély álomban feküdt egész délig. Midőn szemeit felnyitá s Györgyöt és Landryt ágya mellett megpillantá, mindkettőjükre mosolygott.

— Remélem, hogy az előkészületek hiányozni nem fognak?

— Nem azért vagyunk itt, mintha baj volna! — mondá Landry. György ép valami orvosságot hozott atyjától és itt marasztottam. Akkor fogott helyet, midőn szép szemeidet felnyitottad. Ha terhedre van, sokkal illemesebb, mintsem itt maradna.

— Legkevésbé sines! — válaszolt Margit elpirulva. György ragaszkodik hozzánk. Azt veszem észre, hogy neked segítségére kíván lenni.

— Ugy van-e, György barátom? — kérdé az adószedő.

— Ugy! — viszonzá György egykissé reszketve.

— Tehát megengeded, ugy-e bár, hogy nekem segítsen?

— Amint akarod, atyám!

— Tehát el van határozva, György barátom, hogy maradhatsz, mondá Landry. Egész estig itt ülsz, holnap reggel megint eljössz, ugy szintén holnapután, meg azután is, ha nem untat.

György esodálkozással tekintett rá.

Az orvos mindegyre ott termett. Éjjél előtt azután a mellétkerembe vitte Landryt és így szólt.

— Láza van! Adhatna-e nekem éjjelre egy ágyat itt valahol?

— Dumont! — mondá Landry, ön nyughatatlan!

— Nem én; de megtörténhetik, hogy éjjelre holmi kis válság áll elő. Itt szeretnék lenni.

— Jól van! — viszonzá Landry, anélkül, hogy egy megjegyzést is tett volna e fontos dologra, mely minden reményét s félelmét egyesíté.

Midőn a szobába visszatértek, Margit aludt, s György imádkozott, az ágy lábánál térdelve s kezei közé rejtve arcját.

VIII.

Az orvos jól jövendölt, a válság teljesen kitört hajnal felé. Noha tudományával nem hárihatta el egészen, de legalább enyhíthette.

— Istennek hála! — mondá Dumont — már ez is idejét multa.

Landry, ki mindidáig megörzé látszólagos nyugalmát, most szabad folyást engedett könyecinek és sirt.

— Ah! — sohajtott Margit, — fuldoklásaim már elmúltak. Már nincs semmi bajom, csak a mellemen érzek egy kis szurást. Orvos ur, távoztassa el azt onnan, kérem.

— Igya meg ezt! — tanácslá Dumont.

Margit mohón üritette ki a poharat.

— Most elalszom! — szólt

— Bátorság! — mondá Dumont, Landryhoz fordulva, ki meg volt törve. Három órai alvás van előttünk. Igyekezzék azt hasznára fordítani; én megyek haza orvosságot készíteni.

— Ön elhagy bennünket, orvos? Mi lesz, ha fel találna ébredni.

— Még nem fog felébredni. Határozottan állíthatom.

IX.

György a mezőn ögyelgett, czél nélkül tévelyegve, s a csillagokat vizsgálgatva, mintha valami titokteljes kinyilatkoztatásra várakozott volna.

— El vagyok átkozva! — mondogatta, minden megállapodás nélkül. Amihez csak hozzá érek, darabokra török.

Egyszerre egy csillagot pillantott meg, mely végig szaladt a látkörön s több apró ragyogványt hagyott maga után. Aztán megint minden elsötétedett. Majd egy második csillag követte az elsőt, ugyanoly módon és irányban végezve futását.

— Kettő! — szólt. Kettő volt. Az egyik eltűnt; a másik utána ment. Azok szerették egymást.

(Vége következik.)

T Á R C Z A.

A jutalom és a büntetés.

Midőn korunknak fölfüvöködött tudományossága Istennek képmását, az embert, minden áron az állatvilág sorába iparkodik alászállítani, s midőn a merő anyagosság elvéből kiindulva a nyers erőszak mindinkább kimutatja az ártatlanság és igazság elnyomása körüli undokságát, az el nem állatiasodott embernek szinte jól esik, ha az életnek olyatén jeleneteit fődözheti föl, melyek nem csak fölebb állnak a durva erőszak elméleténél, hanem minden álokoskodás daczára is, az emberi lélek létezéséről kézzelfogható bizonyosságot tesznek.

A lelki életnek e fontos jelenségei közé sorozhatjuk kétség kívül a jutalmazás és büntetés nagy hatású cselekményét, mely a lelkes embernek eredetétől kezdve a mai napig az állatoktól megkülönböztető legemberibb foglalatossága volt, mert míg az evés, ivás, tenyészés vagy más efféle az állatvilágnál is ugy megyen, mint az embernél, addig az állatok sem egyike, sem másika nem gyakorolta még soha a jutalmazás, vagy büntetés cselekedetét, egyedül azon oknál fogva, mert nem volt meg benne e nagy erkölcsi eszme kuforrása: a lélek.

Mi, akik már oly rendszerezett társadalomban élünk, hol a jutalmazás és büntetés a családi körtől kezdve a legfőbb törvényszékig egyformán folytonos gyakorlatban van, hajlandók volnánk azt gondolni, hogy ez csak valami oly dolog, mely a társadalommal való érintkezés által ragad ránk, holott tovább vizsgálódva rá kell jönnünk, hogy ez nem lehet vala a társadalomban sem, ha csak azt a régibb lelkek is úgy, mint a mostaniak, örök kuftejtől, az Istentől való származásukkal együtt nem hozták volna a földre.

»Mert ugyan, mondjátok csak meg nekem, így szól Kőlesey, éltünk-e már egyszer más életet, mint a lepe, mely előbb hernyó, azután szendergő báb vala, míg végre pompájában villogó szárnyakkal szállt elő? E más életből maradtak-e a homályos képek, mik az élet reggelén körülünk rajlanak?» (Czelesztina.)

Hogy ez elméletnél fogva, mely Kőleseyt kívül is már sok böleselkedőnek az agyában megfordult, büntetésnek tekintsük-e a léleknek az emberi testben való ideiglenes honolását, nem tartozik tárgyunkhoz, de annyi bizonyos, hogy az élet e folyama alatt is többszöri jutalomra vagy büntetésre való kilátással hunyja be szemeit, és így a magával hozott legfontosabb gondolatot az életen keresztül huzva lelkével együtt tovább viszi.

A lélekbe ily erősen beoltott jutalmazás vagy büntetés mily módon valósul meg az embernek földi élete előtt vagy után, ez oly nagy kérdés, melyre, hogy egyik hazai költőnk szavaival éljünk, nem felelt meg sem idő, sem bölcsesség, de a mint a földön már ezredévek óta gyakorlatban volt, mindig úgy mutat

kozott az, mint az igazságosságnak azon jobb és balkeze, melynek előbbike fölemelt, utóbbika pedig lesújtott.

Ily módon az igazságosságból, mint a jutalom és büntetés kuforrásából kiindulva, tudnunk kell, hogy annak minden emberi tényben, mint a létezés elkerülhetlen kellékének benne kell ugyan lennie és a szerénte cselekvőknek igazságot szolgáltatnia, de jutalmazólag csakis akkor áll elő, midőn valaki az igazságosság elvénél fölebb emelkedik, büntetőleg pedig akkor, midőn más azon alul marad.

Ha p. o. valamely katona az állapotával járó kötelemeknek mindig megfelelt, az bizonyára eleget tett az igazságnak, s azért megkapva naponként a járulékát, részesült is az igazságban, de mivel ő nem tett többet, mint az igazságosság követelte, nem is almodozhatik sem jutalomról, sem büntetésről.

Ha egy másik katona nem jelenik meg akkor, midőn kötelessége volna, ha nem tartja eszközeit oly tisztán, mint kellene, alul marad az igazságosság követelményén, s így bizonyára büntetésre van kilátása; míg ellenben, ha nem csak mindig betölti helyét és kellő rendben tartja holmiját, hanem az igazságosság körén fölülemelkedve hősi elzántsága által még győzelmet is nyer, rang, érdemjel és más efféle jutalom lesz az, melynek reá kell háramolnia.

Valamint pedig nincs emberi állapot, melynél az igazságosságnak bizonyos elkerülhetlen követelményei ne volnának, ép úgy nincs oly helyzet, melyben bárkinek is tér ne nyílne szabad tetszésétől függőleg az igazságosság egyenességét fölülmulva magát jutalomra érdemesíteni, vagy azon alul maradva, magát a büntetés súlyára kárhozthatni.

Ekképen megállapítva az igazságosságnak jutalmazó vagy büntető nyilatkozását, annak bővebbi megérthetése végett fölvetethetjük azon kérdést, hogy ki volt mindig a képviselője az emberi társadalomban az igazságosságnak és a vele járó jutalmazás- vagy büntetésnek, s mily tények voltak azok, melyek által e nagy hatású eszme az egyes emberekre alkalmazódott.

Ha tetszett volna a böles Alkotónak, hogy az emberek elszaporodásával alakult társadalmakban mindenki egészen egyforma állapotú, ruházatu, vagyoni képességű stb. ember legyen, úgy valóban nem vagyunk képesek fölfogni, hogy a jutalmazás és büntetés mily módot követ vala az életbelépés alkalmával, mert hiányzik vala azon leglényegesebb kellék, hogy a jutalmazónak vagy büntetőnek fölebbvalónak, hatalmasabb- és gazdagabbnak kell lenni, mint a jutalmazott- vagy büntetettnek.

Mert valamint az ember nem jutalmazhatja meg az Uristent, hanem igenis ez az embert: ép úgy nem gondoljuk, hogy valaki akár saját tapasztalásból ismerne, akár olvasmányából tudna fölmutatni szolgát, aki megjutalmazta urát, polgárt, ki megjutalmazta hazáját, mert a nagyobb hatalomnál fogva az alulról fölfelé gyakorlott jótétemény lehet ugyan ajándék, vagy a gonosztett boszu, de nem jutalom vagy büntetés.

Ezért is megjutalmazhatják a királyok azon alattvalóikat, kik rettentetlen hűségökkel az igazság igényeit fölülmulták; elismerését fejezheti ki valamely köztársaság azon polgárnak, ki rendkívüli szolgálatokat tett; jutalmazhat vagy büntethet a családapa, elüljáró, gazda stb. ember, kinek nagyobb hatalma van, mint annak, akit jutalmaz vagy büntet.

Amily szükséges tehát az országok- és társadalmakban a fősőbbiség léte, mely az igazságosság képviselője legyen, ép oly mellözhetlen abban a jök megjutalmaztatása és a gonoszok megbüntetésé, mert amint Solon a görög böles és államférfi meg-

jegyzí. — nincs nagyobb szerencsétlenség valamely országra nézve, mint ha benne a gonoszok jutalomban, a jók pedig büntetésben részesülnek.

Mivel a jóknak előnyben való részesülése, a gonoszoknak pedig szűkebb körre és háttérbe való szorítása mindig megbízhatóbb jele vala az országok erkölcsi jóléte és egészséges állapotának, nem is mulasztották el már a legrégebb társadalmak fejei és törvényhozói, hogy oly dolgokat ne gondoljanak ki, miket adandó alkalommal a jutalmazás vagy büntetés eszköze gyanánt fölhasználhassanak.

Értekezésünk kerete sokkal szűkebb, hogysen itt mindazon dolgokat kimutathatnók, melyek a jutalom és büntetés terén a sok különféle nemzet történetében fölmerültek, hanem csakis azt jegyezzük meg röviden, hogy mivel minden embernek természeti ösztönnél fogva legfőbb és legkedvesebb tulajdona az élete, azért is a jutalmazás bármely tényben nyilatkozott is mindig odairányult, miszerént azt minél kellemesebbé és könnyebbé tegye, a büntetés pedig azt tartotta, hogy az életet minél nagyobb veszélyekkel fenyegetse, sőt a legvégső esetben azt egészen is elvegye.

Mennyire birtuk a jutalomnak és büntetésnek lényeges jellemvonását kinézni, azt megítélheti bárki is, ha tudja, hogy földet, telket, pénzt, kitüntetést, örökös ellátást kapni mindig a jutalmaztatás körébe tartozott, míg az élet szabadságától elzártni, botütésekkel fenyegetni, lefejeztetni, fölakasztani, föbelövetni, mérget inni, megköveztetni és más effélék a büntetések sorozatát képezték, mint amely dolgok vagy megcsontították vagy egészen is tönkre tették az életet.

A jutalomnak és büntetésnek ez alapvonása magyarázza meg előttünk azon eljárást, hogy az élettől való megfosztatást, miért teszi súlyosabbá, ha valakinek annyira meg kell halni, hogy a törvény tilalmánál fogva még nevét sem szabad említeni, valamint azon szokást, melynél fogva szoborral, vagy egyéb emlékekkel csak azért tisztelnek meg valakit, hogy életét minél hosszabbra terjesztve, még jobban megjutalmazzák.

Ámbár minden igazságnak az Isten levén a kútfeje, nagyon természetes, hogy minden jutalomnak és büntetésnek is tőle kell származnia, mégis vajmi gyakran megtörténhetik, hogy az emberi szennyes kezek között szivarogván keresztül s az emberi önérdékek által eltorzítván a jutalomnak áldásos csatornája nyílik a gonoszokra, míg a jóknak a büntetés ölü nyilait kell szenvedniök.

E mostanában is sem nem először, sem nem utoljára történő visszaélés a jutalmazás és büntetés ügyével, már a leglegrégebb emberek lelkében föltüntette az igazságszolgáltatásnak azon másik módját, ahol a jutalom és büntetés egyenesen az Istentől, a minden dolgok intézőjétől származik, ahol már az ember semmi tekintetben sem keveredhetik közbe, milyenek az elemi csapások, betegségek, áldások, bőséges termések, s más effélék.

Akik tudományukban fölfuvalkodvák, váltig iparkodnak az ilyenfélék indokát egészben az emberi szorgalomra vagy hanyagságra háritani, avagy valamely véletlennek tulajdonítani, mely legkevésbé sincs azon erkölcsi eszmével összeköttetésben, hogy jutalmazzon vagy büntessen, mégis az emberiség közérzete sohasem tud megválni attól a gondolattól, hogy midőn valami sok igazságtalanságot elkövető embert elemi csapás ér, nem véletlen esemény az, hanem egy fősőbbi kéznek azon büntetése, mely tanulságul és óvasul szolgáljon egyebeknek.

Nem hozunk föl erre vonatkozólag nyilatkozatokat Európa legemelkedettebb szellemű íróinak műveiből, kiknek épen nem

lehet holmi babonáságot szemökre vetni, hanem megelégszünk Kölcseynek ezen szavaival is, melyeket a Parainezis-ben ekkép mond: »Az embert éltében sokszor éri szerencsétlenség, jót s gonoszt egyformán; a különbség csak az, mert a gonosz úgy nézheti azt, mint büntetést, mely őt leveri, a jó pedig, mint történetesen keresztül futó szélvész, melynek az ő lelkén hatalma nincsen.«

Ha sem mindenki meg nem jutalmazódik, sem mindenki meg nem bűnhődik a földi élet alatt, annak a nagy egyházatyja sz. Agoston igen is böles okát látja abban, hogy némelyeknek azért kell megbűnhődniök életökben, miszerént világos legyen előttünk, hogy a gonoszságért büntetés jár, másoknak pedig azért nem, hogy tudjuk meg, miszerént még a másik életben is meg lehet lakolni.

A jutalmazásnak vagy büntetésnek e legfőbb törvényszéke (forum) az, melyet félrevezetni s megvesztegetni nem lehet; ez előtt való tisztánállás okozta azt, hogy sok igaz, az emberi kéznek büntető sújtását is jutalomnak tekintette; erről való mely meggyőződés az, mely Miczkiewicz lengyel költő ajkáról ekkép hangzik: »Mehalt a kegyetlen Iván cár, hogy meglakoljon a másik életben, mert e földön nem képzelhető oly irtóztató büntetés, melyre ő érdemessé tette magát.«

Igy tehát, ha minden előzményben a következménynek némi előjeleire lehet ismerni, s ha mindenki őszinte beszédében saját belsejét szokta visszatükrözni, miután a jutalomnak lényege az életadásban, a büntetésé pedig a halál elérésében áll, könnyen eligazodhatunk azok jövő sorsa felől, akik minden nap átesztik ajkukon és lelkükön ez igéket: »Hiszem az örök életet;« valamint a felől sem kételkedhetünk, hogy az igazságnak a fönnebbi hasoultásunk szerént, melyik keze van már azokra kiterjesztve, akik kevély fölfuvalkodottsággal hangoztatják, hogy az emberre épen úgy, mint az állatra nézve — Nincs jövő élet. —

Bizonyára mindkét félnek a hite szerént fog történni, s így nyeri a hívő jutalmul az örök életet, a hitetlen pedig büntetésül az örök halált.

Váry Gellért.

HETI KRÓNKA.

Az országgyűlési választási mozgalmak mindenfelé folyamatban vannak. Ezzel nem mondunk újat, mert hiszen mindenki igen jól tudja s hetek óta mindnyájunknak zug fülében a »ki a vivat?«, a hullámok pedig, melyeket a mozgalom még ezental verni fog, nem egy-két napig fognak tartani. A ma és a még nem régi mult között azonban van talán mégis valami előnyös különbség a jelenre nézve, az tudnillik, hogy remélhetőleg a választások sok helyütt kevésbé zajosak lesznek most, mint ezelőtt, miután a napokon át tartó etetés és itatás nem fogja zavarni s remegtetni a békeszerető polgárokat, minthogy a törvényhozás igen bölesen gondoskodott róla, hogy a jelöltek erszényei e tekintetben megkíméltesenek. A régi szabásu kortések hada működési körének ezen korlátozása felett méltán fölsohajthat s könyekbe onthatná hazafias bánatát az elvesztett szabadság miatt, ha az ország volt két nagy pártja között létrejött fusio nem nyujtaná oly örvedetes képét a keblében uralkodó testvéries egyetértésnek. Egy fiatal házaspár nem szeretheti jobban egymást mint a volt jobb- és balpárt.

S ezt talán sehol sem tapasztaljuk oly szembeszökő módon, mint az ország fővárosában. Itt minden kerületnek megvolt a mult országgyűlésen a maga deákparti képviselője, kik valamennyien elfogadták a fusiót következményeivel. Mindenki azt hitte, a

békeség szent, s a legközelebbi választás alkalmával nem leszünk többé tanúi azon versenyzésnek, mely még a társadalmi kapcsolatok is megingatta a polgárok között. S ime egyszerre négy kerületben, az egyetértés nagyobb documentálására a volt baloldal előáll s azt mondja: mi is választunk ám, s most már a mi embereink fognak bennünket képviselni a jövő országgyűlésen, — s föléptetnek oly jelölteket, kiknek vannak másutt is kerületeik, hol valószínűleg egyhangulag megválasztatnak. Most sem az egyik, sem a másik fél nem akar engedni, s hogy az egyetértés, bármelyik fél győzelmével végződjék a küzdelem, nem fog általa erősödni, annyi bizonyos.

A mult héten a belvárosi választók küldöttségileg megjelentek Deák Ferencznel s fölkérték őt a jelöltség elfogadására. Deák betegségét hozván föl okul, mely őt gátolja a képviselői teendők végzésében, a jelöltséget megköszönte, s kijelenté, hogy azt nem fogadhatja el. A belváros mindazáltal, mint mondják, újra csak őt fogja a képviselői mandatummal megbizni s másnak jelöltsége eddig még a szélső baloldaliaknál sem jött szóba.

Míg a választási urnáknál a fővárosban daczára a megtörtént fusionnak meglehetősen heves harcznak nézünk eléje, s eshetőleg komoly szakadások sincsenek kizárva a fusionált párt kebelében, a pártlapoknál ellenkező tüneményt észlelünk. Ezeknél az erők tömörülni kezdenek s csak legközelebb is két egyesülés történt. A »Közérdek« s a »Magyar Politika« egybeolvadt s f. hó 15-ike óta »Kelet népe« czim alatt jelenik meg, mint a jobboldali ellenzék bevallott közlönye, oly publicistai erőket egyesítve, melyeknek közreműködésétől egy párt ügyének hatalmas lendületét várhatja. A »Pesti Napló« s »Reform« szintén egyesültek s ez utóbbi már a legközelebbi napokban megszűnik s beolvad a »P. N.«-ba, magával vivén két főszerkesztőjét. Lapjaink száma sokkal nagyobb volt, hogy sem valamennyi tisztességes megélhetésre számíthatott volna akkor, midőn Magyarországon az emberek igen nagy része még mindig jobban szereti a szomszéd által előfizetett lapot olvasni, vagy egyáltalán lapot sem venni a kezébe, előbbre való dolognak tartván a cigányzenét és a kártyát az olvasásnál, mely utóbbinak mint legutolsó helyen álló dolognak megszerzésére a budgetben természetesen nem jut pénz. No de talán majd egykor ez is másképp lesz s akkor Giergl s a cigány fog panaszkodni s ők fognak szidni bennünket. Vajha mielőbb így lenne.

Xyz.

Előfizetési fölhívás

a

„Katholikus Hetilap“

1875. évi július-decemberi folyamára.

Fölvívjuk tisztelt előfizetőink becses figyelmét lapunkra s bizalommal kérjük, hogy előfizetéseiket a küszöbön álló **július-decemberi** folyamra megújítani sziveskedjenek.

Legyen szabad remélnünk, miszerént pártfogásukat, melyben a »Katholikus Hetilap«-ot eddig is részesíteni méltóztattak, s melyet kiérdemelni élénk és változatos tartalom s a magyar irodalom mai színvonalán álló olvasmányok nyújtása által törekedtünk, jövőre sem fogják lapunktól megvonni.

Valamint eddig, ugy ezentul is főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy a »Katholikus Hetilap«-ban oly közlönnyet bírjon a katolikus közönség, mely nem tévesztve szem elől föladatát, midőn egyrésztől a katolikus szellem hű ápolója, másrésztől kellő figyelemmel van azon igények iránt, melyek elől a művelt

társadalom tagjainak elzárkoznok nem lehet, nem szabad. Rajta voltunk s rajta leszünk, hogy egyetlen katolikus szellemű szépirodalmi s ismeretterjesztő magyar hetilapunk kivívja magának még a más gondolkozásúak előtt is azon tekintélyt és tiszteletet, mely a katolikus sajtót megilleti.

Munkásságunkban s feladatunk megoldásában azonban csak ugy érhetünk czélt, ha a katolikus közönség pártfogásával hathatósan támogat, s ezért kérjük tisztelt előfizetőinket és lapunk barátait, miszerént sziveskedjenek a »Katholikus Hetilap«-ot ismerőseik körében is ajánlani, terjesztetni s annak új előfizetőket szerezni.

A lap előfizetési ára: **július-decemberre 2 frt, egy negyed évre 1 frt.** A kiadóhivatal rendelkezik még **január-juniusi** teljes számu példányokkal is. Az előfizetés **egész évre 4 forint.**

Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők (Budapest, IV. kerület, Lövészet-utca 11. sz.). Az előfizetési pénzek beküldésére legalkalmasabbak a postai utalványok.

Gyűjtőknek 8 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk. — A pontos és fenakadás nélküli szétküldés érdekében méltóztassanak az előfizetéseket lehetőleg e hó végeig beküldeni.

Budapest, 1875. június 10.

Ágoston Antal,
felelős szerkesztő.

RÖVID HIREK

— **Meghívás.** A Szent-László-Társulat budapesti tagjai a társulat védszentjének, Szent László királynak, teljes bucsuval egybekötött ünnepét **f. hó 27-ikén, vasárnap** az egyetemi templomban **délelőtti 10 órakor** tartandó szentmiseáldozattal s alkalmi szentbeszéddel fogják megülni, melyre a társulat t. cz. tagjai tisztelettel meghívottak.

Ágoston Antal, titkár.

— Rudolf trónörökös ő fensége a komáromi szegényeknek 200 forintot adományozott.

— A honvédség tiszti kara mult hó 23-dikán, mint a budapesti első honvédtanfolyam föllállításának évfordulóján, József főherczeg ő fenségének Alesúthon egy diszes kiállítású s művészi kivitelű albumot nyújtott át hódolata és tisztelete jelül. Az album első képei gróf Andrássy Gyulát és Szende Béla honvédelmi minisztert ábrázolják, aztán jönnek a többi tábornokok és tisztek photographiai rangfokozat szerént. Ő fensége az ajándékért köszönetét fejezte ki s barátságosan társalgott a küldöttség tagjaival.

— Haynald Lajos kalocsai érsek ur ő excéja a lippiki fürdőbe utazott.

— Tárkányi Béla apát-kanonok s a Szent-István-Társulat alelnöke Rómából hazaérkezett s a vatikáni levéltárból érdekes okmánymásolatokat hozott magával.

— Az egyetemi könyvtár, a fővárosi új paloták egyik elsőrendű disze, már elkészült, s most helyezik el a könyveket benne. Őszszel már át lesz adható a közhasználatnak. A nagy olvasóterem 2394 négyszög lábnyi terjedelemmel bír s 130 olvasót fogadhat magába. A könyvtár legnagyobb része vaszekrényekben lesz elhelyezve, melyeket Márton pozsonyi lakos készített, s melyek a festéssel együtt 47.000 forintba kerültek. Mintegy huszezer kötet könyvet másképp kellend elhelyezni, mi-

után ezen szekrények elégtelenek az egész könyvtár befogadására, s ez elég baj, mit könnyen ki lehetett volna kerülni, ha az építésnél s a beosztásnál erre kellő tekintettel lettek volna.

— **Doleschall Jánost**, lapunk fiatal munkatársát, kit olvasóink több beszéle és tárczacikkje után ismernek, súlyos csapás érte. Édes atyja **Doleschall János** h. ügyvéd s 1848/49-ben Szarvas városának polgármestere, egy férfi, ki teljes életében a legszebb eszméknek élt, f. hó 13-ikán reggel 3 órakor 76 éves korában végelgyengülés okozta halállal kimult. Béke hamvaira.

— **Izsó** hátrahagyott művei negyvenhét többnyire befejezett nagyobb darabból állanak. Arany János bevégzett márvány mellszobrát ezerhatszáz forintra becsülik. Az eredeti minták között vannak **Egressy Gábor**, **Tóth József**, **Zrínyi Miklós** és **Ilona**, **Verbóczy**, **Rákóczy Ferencz**, **Petőfi**, **Eötvös**, **Széchenyi** és **Bernáth Gázi** mellszobrai, a »Busuló juhász« és »Fonó leány« első mintái. A hátra hagyott művek megszerzésére alakult bizottság az öszre kiállítás tervét, s azon darabok, melyek a muzeumban vagy a mintarajztanodában feleslegesek lennének, ki fognak sorsoltatni.

— A **kolozsvári nemzeti színház** számára a felsége a király a folyóévre is utalványozta a civillista művészi czélokra szánt alapjából a tizenötezer forintnyi segélyösszeget.

— Az iskolai takarékpénztárak érdekében élénk mozgalom indult meg. A nemzetgazdasági egyesület legközelebb elhatározta, hogy ez ügyben tevékenyen fog működni, minthogy népünk jólléte megkívánja a takarékoság erényének minél nagyobb terjedését. E célra állandó bizottságot alakított s ennek kebelébe fölveszi mindazon tanítókat és tanítónőket, kik e célra közreműködni ohajtanak, s eziránt az egyesület titkárához **Matlekovics Sándorhoz** (**Wesselényi-utca 1. sz.**) fordulnak.

— A **nemzeti muzeumot** májusban 19,522 személy látogatta; a könyvtárt 1481, a régiségtárt 5352, a képtárt 4271, a természeti és néprajzi tárt pedig 8417 személy.

— **Kassán** mult kedden esti tíz órakor a **Zähr- és Szathmáry-féle fűszerkereskedés raktárhelyiségében** és pinczéjében tartott ligroin fölrobbant s az ott összehalmozott, egyéb gyúlékony folyadékokat tartalmazó edényeket összetörte. A nagy légnyomás miatt meg nem gyuladt folyadékok gőzei újra összekeveredvén a levegővel, ismét durranó léget képeztek, melyet, midőn a tüzoltók segélyre siettek, fáklyaikkal vigyázatlanágból újra meggyújtottak s ez egy másodszori még nagyobb robbanást idézett elő. Több emberélet esett áldozatul s számosan megsebesültek. A kétemeletes ház teljesen lakhatlanná lett.

— Az új **dalmúszínház** építéséhez, hallomás szerint, az idén talán hozzá fognak kezdeni. **Ybl Miklós** e napokban terjesztette elő a költségvetést, mely szerint az új operaház fölépítése bensejének berendezésével együtt, a színházi diszitményeket azonban ide nem értve, 2,900,000 forintba fogna kerülni.

— **Halálozások.** **Gr. Szapáry Imréné** szül. **Rudics Nella** báróné. — **Festetich Géza** gr. **Móoron** f. hó 7-ikén élte 57. évében.

— A **bécsi dalszínházban** pénteken este nagy hatással adták elő **Verdi** híres »**Manzoni-requiem**«-ét. A színház uladásig tömve volt, s **Verdi**, ki az előadást maga vezette, rendkívüli lelkesedéssel fogadták. A zenemű három számát smételni kellett; előadás végén valóságos tapsvihár keletkezett,

a nők kendőiket lobogtatták, **Jauner** igazgató pedig egy pompás babérkoszorút nyújtott át a maestrónak. **Hanzlik**, a híres bécsi zenekritikus azonban megjegyzi, hogy ezen requiemben, daczára **classicus** megragadó zenéjének, hiányzik az egyházas szellem. **Verdi** a requiem előadására **Budapestre** is meghívták, de ő e meghívást nem fogadhatta el, miután kötelezettségei másfelé szolítják.

— A fiatal **Napoleon** herczegnek nemrég sajnálkozva mondá valaki, hogy mily szomoru hely lehet reá nézve **Chislehurst**, mire a herczeg ezt felelte: »Igaz, hogy szomoru, de én itt megtalálom azt az olajat, melylyel a gladiatorok szokták bekenni testöket a küzdelem előtt.« — **Gr. Rémusat** **Károly**, híres író és államférfi, ki **Thiers** elnöksége alatt a köztársaság belügyére volt, meghalt **Párisban**, 78 éves korában. — **Manzoni** halálának évfordulója napján a milánói közönség számára megnyitották a költő egykori dolgozószobáját, mely még most is úgy van berendezve mint volt a költő életében. — **Bizet György**, **Franciaország** egyik legtehetségesebb fiatal zeneszerzője, f. hó 3-ikán 36 éves korában meghalt. — A **holwakai templom**, **Massachusettsben** a mult napokban az istentisztelet alatt leégett. Több ember odaégett. — A **Fidsiszigeteken** dühöngő járványnak 50,000 benszült esett rövid idő alatt áldozatul. — A **párizsi gróf legifjabb fia**, **Károly herczeg**, rögtöni halállal kimult. — **Lain** híres történelmi festő **Badenben** meghalt. — **Bismarck** herczeg, hírszerént, bizonytalan időre szabadságot kapott, minek némelyek a kegyvesztéssel azonos értelmet hajlandók tulajdonítani.

— **Eladó kép.** Fölkéröttünk a következő sorok közlésére: **Visontay Homoky** **Ferencz**nél (**Belváros, zöldfautca 25. szám, földszint 3. ajtó**) egy eladó nagy olajfestmény van letéve, a »**Megváltó**« **Ára 100 frt.** Megtekinthető bármikor.

IRODALOM.

— A **Kubinszky Mihály** buzgó szerkesztése mellett **Kalocsán** megjelenő »**Társulati Értesítő** mint **Jézus** szent szívének hírnöke« **junius** havi füzetében a következő cikkeket tartalmazza: **Mivel dicsőítsük Jézust?** — **Jézus** szent Szívének igéretei. **Tóth M.** — **Egy** kitünő beszéd ő szentségének születése 83-dik évfordulója alkalmából. — **Általános szándék** **junius-hóra**. **Ramiere H.** után. — **Ima**, melyben magunkat **Jézus** szent Szívének felajánljuk. — **Részletes szándékok** **junius-hóra**. — **Jézus** szentséges Szíve előtt (költmény). **Riesz G.**-től. — **Más világrészek keresztényeiről**. **Sz. J.** — **Jézus** szent Szívéhez. (költmény.) **F. S.** — **Tudósítások.** Melléklet: »**A tökéletességnek és keresztény erényeknek gyakorlása.**« **Szerző** **Tisztelendő P. Rodriguez Alf.** **Jézus-társaság**abeli áldozár. **Jáky F. II.** kötet 11. iv. — **Megjelenik** a lap minden hónapban egyszer két iven. **Előfizetési ára** egész évre: 1 frt.

MINDENFÉLE.

Francia hírlapirodalmi statistika. **Chaix** könyvkereskedő egy munkát végzett be, mely érdekes adatokat tartalmaz arra nézve, hogy hány példányban jelennek meg a **Franciaország** különböző városaiban kiadott hírlapok. **Páris** után legelső **Lyon** hetenkint 426,000 példánnyal, azután **Marseille** 327,000, **Bordeaux** 247,000, **Lille** 188,000, **Montpellier**

Folytatás a mellékleten.

142,000, Toulouse 135,000, Poitiers 121,000 példánnyal. Azon városok közül, melyekben hetenkint 50—100,000 példányban adatnak ki az ott megjelenő lapok, a következőket említjük: Rouen, Havre, Dijon, Caen, Nancy, Tours, Clermont-Ferrand, Le Mans stb.; 25—50,000 példányt adnak ki: Angers, Orléans, Amiens, Troyes, Nizza, Châlons, Besançon, Arras, Rheims stb. Csak egy megyében nem jelenik meg lap, Hautes-Alpesban, míg a Basses-Alpes megye egyetlen lapja hetenkint mindössze csak 500 példányban nyomatik.

XII. Károly, Svédország híres királya nem egy haditettében vakmerőség és kalandos mód által tűnt ki. Ily módon jutott Krakó birtokába is, midőn azt 1703. júliusban meglepte. Midőn Károly lovasai kíséretében a kapunál megjelent s követelte, hogy bocsássák be, a lengyel parancsnok ellenszegült ugyan ezen követelésnek, azonban kíváncsi volt a híres svéd királyt szemtől szembe látni s a kaput egy kissé kinyitotta. A királyt meglátta, de azon pillanatban XII. Károly lovagostorával ugy a szeme közé vágott, hogy a parancsnok néhány pillanatra elvesztette eszméletét. Károly ezt a kedvező alkalmat fölhasználta s lovasaival a kapun bevonult a városba, és sietett a kastélyt azonnal hatalmába keríteni, mi neki teljesen sikerült is, miután az őrség ellenállás nélkül letette a fegyvert. Csak egy hadnagy tett kísérletet az ellenállásra s egy ágyut akart elsűtni, Károly azonban oda ugrott s kiragadta a kezéből a kanócot. A kastély elfoglalásával a város is meg volt véve s hat svéd ezred azonnal megszállotta.

A legszebb hódolat, melyben egy államférfi és tábornok valaha részesült, az volt, melylyel Washington Györgyöt kiűntették. Midőn e nagy férfi a dicsőségesen bevégzett francia-angol gyarmatháború után, melyben az ő vitézsége s hadvezéri tehetsége valamennyi felett oly fényesen kimagaslott, csupán a nép hangos kívánatára hagyta oda mont-vernoni családi és falusi életének békéjét Virginiában s vállalt képviselőseget, — az első belépésekor a williamsburgi parlemenetbe oly ovációval fogadtott, mely valóban magasztosnak és meghatónak mondható. A nagytehetségű és nagylelkű elnök a fiatal hősnek oly főnkelt szavakban fejezte ki polgártársai háláját és tiszteletét, hogy Washington, ki annyi kitűnő tulajdonai mellett szónoki tehetséggel nem dicsekedhetett, mélyen meghatva, szűzbeszédében fenakadt. Magától érthető, hogy a gyűlés önmegtisztelő hallgatással vette ezen fenakadást, az elnök azonban ép oly tapintatosan mint őszinte tisztelettel mondá a következő szavakat: »Üljön le Washington György, az ön szerénysége ép oly nagy mint az ön vitézsége s ez felülmúl minden magasztalást, mit én szavakban kifejezni képes lennék.« Erre az egész gyűlés felállott, s viharos, szünni nem akaró lelkesült tetszésnyilvánításban tört ki.

Társulati Értesítő.

A Szent-István-Társulat

választmányának f. hó 10-kén Tarkányi Béla kanonok s társulati alelnök elnöklete alatt tartott ülésében a következő új tagok jelentettek be:

Rónay Jácint, címz. püspök s eddig rendes tag, alapító taggá lett.

Rendes tagok: Lázár Gyula államképezdei tanár Budán. Fauser Mihály háztulajdonos Budán. Fekete Tivadar szentenedekrendi tanár Esztergamban. Dániel Antal föld-

birtokos Ó-Aradon. Köhler Ferencz Pécsen. Nemessányi Miklós hites ügyvéd Verebélyen. Azary András szalóki g. k. lelkész. Dr. Nyilassy Pál köz- és váltóügyvéd Szegeden. Magyar Károly kir. főjárásbíró. Bácsmezei József kir. aljárásbíró Polgáron. Romaisz Ferencz növendékpap Budapesten. Gyalóka József buzsáki plebános. Németh József mesztegyei plebános. Vizi István szakácsi plebános. Ádám János buzsáki segédlelkész. Schéda Ernő esztergam-főgyházmezei aldozár. Vilim József, balassa-gyarmati r. kath. igazgató-tanító. Kusnyier József, Stark Lajos, szathmár-egyházmezei növendékpapok. Szontagh Gusztáv, esendbiztos Gödöllőn. Suppauer Károly, káplán Főthon. Huber János, telekkönyvvezető B.-Gyarmaton. Szajkó Mihály, r. kath. tanító ugyanott. Palkovics Emil, jogász. Hajdóczy József, bölcsész a budapesti egyetemen. Összesen 1 alapító és 27 rendes tag.

Alelnök bemutatta a »Szentek élete« kéziratát, mely augusztus hónapot tartalmazza, s jelenté egyszersmint, hogy a munka többi része is nemsokára elfog készülni. Laubhaimer Ferencznek és Czibulka Nándornak bírálatra kiadatni rendeltett.

Maszlághy Ferencz »Utazás déli Franciaországban« című munkája a bírálók öszhangzó véleménye és ajánlása folytán kiadásra egyhangulag elfogadtatott s idei tagilletményül fog megjelenni.

Az igazgatóság utasított, hogy az Axmann-féle német falitáblák kiadása iránt intézkedjék.

A titkár jelentette, miszerént néhai Lipovics István szombathelyi kanonok 200 frtot, néhai Markovics János veszprémi kanonok 4300 frtot hagyományozott a társulatnak.

A budapesti tanítótestület könyvtára s a berzencei anyaegyházhoz tartozó udvarhelyi fiók-község szegény tanulóira részére ajándékkönyvek adományoztattak.

Az ügynökség april és május hónapokban 41,718 példány könyvet s 4267 darab szentképet adott el; készpénzben bejött 7955 frt 30 kr. — A pénztári bevétel január 1-től incl. június 10-ikeig 33,350 frt 41 kr, a kiadás 33,166 frt 72 kr; maradék 183 frt 69 kr.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

A Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.

Papp Károly kiskomáromi plebános . . . 97 65

Petheő József egri növendékpap . . . 40 —

A Szent-István-Társulat ügynökségében (Budapest Lövészutca 11. sz.) következő, bizományba átvett munkák kaphatók:

Missale romanum. 1872. legújabb kiadás Di-	frt	kr.
szes vörösbőr-kötés aranymetszéssel . . .	22	50
Ugyanaz — vörös bőrbe kötve aranymetszéssel, réz-		
kerettel s 2 csattal	26	50
Ugyanaz — vörösbőrbe kötve, aranymetszéssel 4 sa-		
rokkal s 2 csattal új ezüstből	—	30
Ugyanaz — vörösbőrbe kötve aranymetszéssel s 2		
csattal új ezüstből	26	—
Missae pro defunctis. 1872-iki legújabb kiadás fe-		
kete bőrbe kötve vörös metszéssel	3	50
Ugyanaz — fekete bőrbe kötve aranymetszéssel . . .	4	50

A Missae pro defunctis új kiadás árát, az eredeti bekötési ár emelkedése folytán, csekélységgel magasabbra kellett szabnunk.

